

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких
законодавчих актів щодо посилення захисту прав і свобод людини і
громадянина під час примусового виконання рішень»
*(реєстр. № 13677 від 21.08.2025)**

***Анотація.** В інформаційній довідці представлений аналіз проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо посилення захисту прав і свобод людини і громадянина під час примусового виконання рішень» (реєстр. № 13677 від 21.08.2025), який розроблено з метою удосконалення чинного законодавства та виконання Україною міжнародних зобов'язань перед Радою Європи в частині належного та своєчасного виконання рішень Європейського суду з прав людини.*

***Ключові слова:** виконавче провадження, виконання судових рішень і рішень інших органів, примусове виконання рішень, державний виконавець.*

I. Вступ

Відповідно до пояснювальної записки проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо посилення захисту прав і свобод людини і громадянина під час примусового виконання рішень» (реєстр. № 13677 від 21.08.2025) (далі – законопроект) розроблено з метою удосконалення чинного законодавства та виконання Україною міжнародних зобов'язань перед Радою Європи в частині належного та своєчасного виконання рішень Європейського суду з прав людини. Його прийняття, на думку суб'єкта права законодавчої ініціативи, забезпечить: приведення у відповідність до Конституції України положень законодавства, що гарантуватиме дотримання права громадян, які є боржниками у виконавчому провадженні, на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї; вирішення питання щодо виплати Україною справедливої сатисфакції, яке перебуває під посиленням наглядом Комітету міністрів Ради Європи; ефективність виконання рішень судів про встановлення побачення з дитиною та про усунення перешкод у побаченні з дитиною; дотримання єдиного порядку виконання рішень суду про стягнення коштів із державного органу.

Для досягнення визначених цілей законопроектом пропонуються відповідні зміни до Сімейного кодексу України, законів України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», «Про виконавче провадження», «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин».

За результатами аналізу положень законопроекту вважаємо за доцільне висловити такі міркування.

II. Основна частина

1. Законопроектом запропоновані зміни до частини другої статті 50 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». У поданій редакції цих змін застосовуються терміни «підприємства» та «організації» у розумінні юридичних осіб. Але, по-перше, радянська калька «підприємства, установи, організації» поступово вилучається із текстів законів, оскільки містить тавтологію, адже і підприємства, і установи є юридичними особами, а отже організаціями. Зауважимо, що відповідно до частини першої статті 80 Цивільного кодексу України юридичною особою є організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку. По-друге, зі вступом у дію Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 № 4196-IX розпочався процес перетворення підприємств в інші організаційно-правові форми та їх ліквідації. Передбачається, що після закінчення перехідного періоду тривалістю 3 роки підприємства як юридичні особи припинять своє функціонування у такій формі. Отже, доцільно замінити формулювання «майна підприємств і організацій...» на «майна юридичних осіб», оскільки згідно із Цивільним кодексом України базовою організаційно-правовою категорією є саме юридична особа.

2. Передбачене законопроектом доповнення статті 48 Закону України «Про виконавче провадження» частинами дев'ятою та десятою стосовно поточного рахунку боржника для здійснення видаткових операцій чи зарахування коштів, звернення стягнення на які заборонено, безперечно заслуговує на підтримку, оскільки діятиме на постійній основі. Проте, така норма нині міститься у чинній редакції зазначеного Закону в його Розділі XIII «Прикінцеві та перехідні положення» разом з іншими нормами, уведеними на період дії воєнного стану, що стосуються випадків припинення звернення стягнення чи переривання строків у виконавчому провадженні. Зважаючи на те, що в умовах воєнного стану в Україні окремі права людини можуть обмежуватися, у разі їх порушення існує ризик неможливості їх поновлення протягом тривалого часу, а виконання судових рішень може утруднюватися, супроводжуватися певними перешкодами, на наш погляд, вбачається за доцільне не виключати підпункти 1, 3, 4 пункту 10² Розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про виконавче провадження» до припинення або скасування правового режиму воєнного стану, а передбачити, що доповнення до статті 48 цього Закону вводяться в дію після припинення чи скасування правового режиму воєнного стану.

III. Висновки

Положення проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо посилення захисту прав і свобод людини і громадянина під час примусового виконання рішень» (реєстр. № 13677 від 21.08.2025) заслуговують на підтримку, водночас потребують доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень.

Дослідницька служба

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*